

З метою здійснення заходів по забезпеченню рівного доступу чоловіків та жінок до важелів політики необхідно:

- цілеспрямоване забезпечення збалансованості представництва жінок та чоловіків при призначенні в органи державної влади. Включення жінок до структур виконавчої та законодавчої влади (створення систем просування жінок, їх підготовка);

- створення умов для рівного представництва жінок і чоловіків в керівництві партійних та громадських організацій;

- доступ жінок до економічних ресурсів;

- навчання жінок у школах політичного лідерства;

- запровадження політики підготовки щорічних Національних доповідей Уряду щодо становища жінок в Україні з обов'язковим оприлюдненням цього звіту через засоби масової інформації та заслуховування його під час щорічних слухань стану «жіночого питання» на засіданні Верховної Ради України;

- створення Громадських Рад при керівниках місцевих державних адміністрацій.

Лише за таким умов можливі суттєві зрушення в питанні досягнення рівності політичного лідерства в Україні.

Література

1. Гендерний паритет в умовах розбудови сучасного українського суспільства: Наукова доповідь. – К.: Укр. Ін.-т соціальних досліджень, 2002. – 121 с.

2. Мельник Т. М. Гендерна експертиза українського законодавства. – К.: ЛОГОС, 2001. – 120 с.

Я. С. ПОСОХОВА

Харківський національний університет внутрішніх справ

ЩОДО СПЕЦИФІКИ ПРАВОВОГО РОЗВИТКУ ПРАЦІВНИКІВ ПАТРУЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

Становлення України як сучасної демократичної, соціальної, правової держави, а також її євроінтеграція невід'ємно пов'язані з успішним виконанням завдань із захисту прав і свобод своїх громадян відповідно до Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020». Цей документ є основним інструментом досягнення цілей сталого розвитку в майбутньому для України і являє собою програмний документ довгострокової дії, заснований на сучасних міжнародних принципах співіснування людства і навколишнього середовища.

У Стратегії визначається мета, завдання та пріоритетні напрями поступального розвитку українського суспільства на шляху до

забезпечення збалансованості економічних, соціальних і екологічних факторів на основі створення дієвих механізмів захисту конституційних прав і свобод людини, формування громадянського суспільства, забезпечення в ньому політичної стабільності та взаєморозуміння [2].

Реформування системи органів внутрішніх справ вимагає ретельного відбору правоохоронців, враховуючи особистісні та професійні характеристики потенційних кандидатів на службу в поліцію. Важливим та актуальним питанням сьогодення є розвиток особистості сучасного правоохоронця та реалізація його у професійній діяльності. Сучасне суспільство потребує високопрофесійних працівників поліції, готових і здатних до саморозвитку, самореалізації у правоохоронній діяльності, наполегливості в реалізації своїх професійних устремлень.

Згідно зі Ст. 52 Закону України «Про Національну поліцію» конкурс на службу в поліцію обов'язково проводиться серед осіб, які вперше приймаються на службу в поліцію з призначенням на посади молодшого складу поліції [1]. У результаті проведених реформ, проголошеною метою яких є повне «перезавантаження» системи ОВС, поліція України, і зокрема її патрульна служба поповнилася численними свіжими кадрами. Так, серед нових патрульних поліцейських – люди різних професій: колишні будівельники, підприємці, юристи, архітектори, ветеринари та представники інших професій, які пройшли спеціальну підготовку. Всіх їх об'єднує прагнення боротися з корупцією і знайти себе в іншій професійній діяльності. І всі вони знаходяться в процесі професійного становлення.

Від авторитету, який мають правоохоронні органи, в значній мірі залежить і авторитет держави в цілому. Тому необхідно відзначити, що прагнення до європейських стандартів актуалізують питання високого професіоналізму і компетентності майбутніх поліцейських.

Підвищення правової свідомості, правової культури, правового розвитку правоохоронців має, в кінцевому підсумку, виражатися у юридично значимій поведінці. Постановка проблеми формування правового розвитку осіб юридичної професії має не тільки теоретичне, але і безпосередньо практичне значення, оскільки від вирішення даного питання залежить ефективність реалізації права та професійного самовизначення. Вивченням правового розвитку займалися такі вчені, як О. О. Гулевич, Р. М. Бірюков, Г. Х. Єфремова, О. Р. Ратинів, Л. А. Неюкова, J. L. Tapp, F. J. Levine, L. Kohlberg.

У дослідженні правового розвитку правоохоронців брали участь працівники Патрульної поліції України зі стажем роботи 6 місяців у кількості 250 осіб. Нами була використана скорочена версія опитувальника «Рівень розвитку правосвідомості» J. L. Tapp, F. J. Levine.

Результати, отримані за даним опитувальником, вказують на те, що правовий розвиток у 20 % працівників патрульної служби знаходиться на

рівні «правослухняність». Основним мотивом правової поведінки у поліцейських, що перебувають на даному рівні правового розвитку, є уникнення покарання від авторитетної особи. Працівники вважають, що люди дотримуються закону, так як бояться покарання за його порушення.

У 45 % патрульних поліцейських правосвідомість знаходиться на рівні «правопідтримка». Тобто працівники зазначають, що причиною проходження людей із законом є бажання бути схожими на оточуючих, дотримуватися встановлених правил для збереження цілісності суспільства. Вони також вважають, що порушення закону допустимо в тому випадку, коли він руйнує основи держави.

Тільки 35 % працівників вказують на справедливість закону, його відповідність основним моральним нормам як на причину слідування йому, що є показником сформованої правосвідомості і досягнення рівня «правотворення» в правовому розвитку. При цьому, правоохоронці, які перебувають на даному рівні правового розвитку, вважають, що порушення закону допустимо лише в разі його несправедливості. Слід зауважити, що дана позиція в рамках концепції Дж. Тапп відповідає високому рівню правового розвитку – правотворчості, коли суб'єкт орієнтується на власні морально-етичні цінності, в тому числі яких є правові норми, що забезпечують законослухняну поведінку людини [3].

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми правового розвитку правоохоронців, але відкриває перспективи для подальшого його вивчення в контексті розгляду професійно – правової ідентичності на ранніх етапах професійного становлення. Означений напрямок досліджень слід вважати актуальним, виходячи з того, що формування професійно – правової ідентичності є запорукою ефективної діяльності і гармонійного розвитку особистості майбутнього правоохоронця.

Література

1. Закон України «Про Національну поліцію» № 580 – VIII від 02. 07. 2015 р. // Офіційний вісник України. – 2015. – №63. – Ст. 2075.
2. Указ Президента України «Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» від 12 січня 2015 р. № 5/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon.rada.gov.ua/go/5/2015>.
3. Tapp J. L. Law, justice and the individual in society: psychological and legal issues / J. L. Tapp, F. J. Levine. – New York, 1977. – P. 198–223.

М. М. САППА

Харківський національний університет внутрішніх справ

СОЦІАЛЬНІ ТА ПРАВОВІ ВІДНОСИНИ У КРИВОМУ ДЗЕРКАЛІ СОЦІАЛЬНОЇ АНОМІЇ

Досить часто в періоди промислових, економічних і соціально-політичних криз у суспільстві виникають особливі соціально-психологічні стани, які Е. Дюркгайм назвав аномічними (від франц. *anomie* – відсутність закону, організації). У таких станах відсутні установлені загальноприйнятні норми і цінності, спостерігаються дезінтеграція і розпад системи норм, їх недостатність, присутні байдужість, відчуженість, агресія та недовіра людей один до одного, втрачається стабільність соціальних інститутів [1, 223-225]. Слід зазначити, що у сучасній соціологічній літературі є два різних за написанням та вимовою терміна «аномія» – *anomie* і *anomia*. Це розходження має принциповий характер, оскільки дозволяє аналізувати безнормні стани як з боку особистості, так і з боку соціальних спільнот. Термін «*anomie*» використовувався Дюркгеймом і Мертоном для опису стану громадського безладу в застосуванні до великих і малих спільнот. Разом з цим американський соціолог Лео Сроул запропонував поняття «*anomia*», що походить від його грецької вимови як позначення стану індивідуальної депривації [2, 71]. У масштабних аналізах психологічної практики в сучасній Україні як правило зазначається, що вищезазначені стани аномії (*anomie*) впливають на психологічний стан суспільства, змінюючи його або піддаючи руйнаціям [3, 6]. В умовах дистресу виникає особливий тип масової і індивідуальної свідомості – назвемо його кризовою свідомістю, з відповідними кризі психологічними мотиваціями і соціальною активністю кризового соціуму [4, 219].

Значні соціальні зміни (кризи, реформи, війни, революції), що відбуваються в суспільстві, призводять до відповідних ним деформацій або змін соціальних та правових норм і відносин в ньому, які можуть проходити стихійно, або керованим чином. На індивідуальному рівні аномії (*anomia*), уявлення про девіантну поведінку, що відхилилося від нормальної, у ряді випадків втрачає сенс, бо змінюються й самі норми. Суспільство в цілому під час масштабних соціальних змін перебуває у відповідному до них соціально-психологічному стані аномії (*anomie*), в ньому відбувається (стихійно чи керовано і системно) проектування необхідних для адаптації соціальних та правових норм, нового типу культури, нового способу життя, мислення, життєдіяльності, соціальної і політичної організації суспільства.

Так, наприклад, «Великий терор» в СРСР у 30-ті роки минулого століття не був прямим породженням дій співробітників НКВС. Вони були висунуті на що діяльність та підтримані радянським суспільством, яке через низку проведених перед тим політичних та економічних